

SPIS TREŚCI

OD REDAKCJI (Marcin Kruszyński, Rafał Łatka)	13
--	----

I. ESEJE

▪ Janusz Odziemkowski , Decyzje, które ocaliły niepodległość	19
▪ Janusz Szczepański , Polityczne aspekty walki o kształt granicy wschodniej II Rzeczypospolitej (1918 – kwiecień 1920 r.)	37
▪ Janusz Faryś , Józef Piłsudski w systemie polskiej demokracji 1922 r.	64

II. STUDIA

▪ Zbigniew Girzyński , Relacje między Józefem Piłsudskim i Aleksandrem Kakowskim do czasu odzyskania przez Polskę niepodległości	83
▪ Marek Białokur , Pamiętny dzień przy bulwarze Quai d'Orsay, czyli początek politycznych zmaganiań o granice II Rzeczypospolitej na forum paryskiej konferencji pokojowej w 1919 r.	97
▪ Jan Stanisław Ciechanowski , Położenie międzynarodowe oraz kształt terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej w roku 1919 z perspektywy hiszpańskiej dyplomacji	113
▪ Jan Snopko , Polityka władz niemieckich na obszarach okupowanych i administrowanych przez <i>Ober-Ost</i> w latach I wojny światowej (na przykładzie Białegostoku i Grodna)	125
▪ Jerzy Grzybowski , Białoruska Komisja Wojskowa: powstanie i działalność (1919–1921)	137
▪ Dariusz Fabisz , Początki sporu z Litwą o Wilno i Wileńszczyznę w październiku 1920 r.	153
▪ Lubomyr Chachuła, Mykoła Łytwyn , Wojskowa i polityczna walka o Lwów i Galicję Wschodnią w latach 1918–1923: nowe badania historyków ukraińskich	189
▪ Marcin Baranowski, Wojciech Gizicki , Elementy napoleońskiego systemu wojny w Bitwie Warszawskiej	207
▪ Mikheil Bakhtadze , Referaty informacyjne Oddziału II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego na temat wojny rosyjsko-gruzińskiej 1921 r.	219
▪ Janusz Mierzwa , Politycy czy urzędnicy? Rzecz o starostach Lubelszczyzny lat 1918–1920	239
▪ Jarosław Rabiński , Narodowy Chrześcijański Klub Robotniczy – działalność i myśl polityczna w Sejmie Ustawodawczym	252

- **Tadeusz Wolsza**, „Gdybyśmy pojechali, byłaby to kompromitacja patriotyzmu polskiego”. Absencja Polaków na olimpiadzie w Antwerpii w 1920 r. 274
- **Danuta Jastrzębska-Golonka**, Niepodległość zakłeta w poezji – językowe wyznaczniki narodowych wartości w lirycie lotniczej 298

III. VARIA

- **Marek Sioma**, Dwa pierwsze lata na Wawelu. Geneza konfliktu o trumnę Marszałka Józefa Piłsudskiego (1935–1937) 322
- **Tomasz Sikorski**, Fantazmat i atak na epokę. Przegląd wizerunku Józefa Piłsudskiego w polskich filmach fabularnych w PRL-u 347
- **Arkadiusz Adamczyk**, Dziedzictwo myśli Marszałka. Adherenci Piłsudskiego jako realizatorzy i interpretatorzy wizji twórcy formacji w obszarze międzynarodowego otoczenia Rzeczypospolitej 1935–1945 375
- **Paweł Libera**, Próba międzywojennego *soft-power* na kierunku litewskim – Wileńskie Biuro Informacyjne („Wilbi”) i jego rola w kształtowaniu stosunków polsko-litewskich 393
- **Jan Jacek Bruski**, Władze RP na wychodźstwie wobec emigracyjnego rządu Ukraińskiej Republiki Ludowej (luty 1940 – listopad 1942 r.) 418
- **Marcin Paluch**, Broń maszynowa, towarzysząca i przeciwpancerna batalionów piechoty Wojska Polskiego w 1939 r. 441
- **Mariusz Zajączkowski**, Konflikt polsko-ukraiński w dystrykcie lubelskim w optyce dokumentów niemieckich. Faza kulminacyjna (marzec–czerwiec 1944 r.) 458
- **Radosław Górski, Maria Zima**, Zbrodnicze eksperymenty medyczne dotyczące układu kostno-szkieletowego kończyn dolnych, wykonywane na Polkach – więźniarkach w KL Ravensbrück oraz ich następstwa dla stanu życia, zdrowia i późniejszego funkcjonowania operowanych 476
- **Wojciech Kwieciński**, Organizacja Todta – powstanie, rozwój i zakres działalności w latach 1938–1940 501
- **Krzysztof Lesiakowski**, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata – profesor Helena Brodowska-Kubicz (1914–2003) 518
- **Martyna Grądzka-Rejak**, „Zbierać informacje o akcji przygotowawczej i sytuacji w organizacji...”. Działalność „referenta do spraw żydowskich” przy WUBP w Krakowie w latach 1947–1950 540
- **Piotr Cichoracki**, Oskarżona II Rzeczpospolita. Komunistyczne represje wobec wojewodów okresu międzywojennego 564
- **Dariusz Rogut**, „Więzień skryty i obcy obecnemu ustrojowi” – komunistyczny aparat bezpieczeństwa wobec pułkownika Franciszka Studzińskiego „Rawicza”, „Kotliny” (1893–1964) ... 579
- **Tomasz Pączek**, Zadania Milicji Obywatelskiej wobec Kościoła katolickiego (1944–1990). Zarys zagadnienia 603
- **Dominik Zamiatąła**, Zagadnienie Kościoła katolickiego podczas spotkań roboczych organów wyznaniowych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Niemieckiej Republiki Demokratycznej 631
- **Michał Wenklar**, Antykomunistyczne zamieszki we Francji jako reakcja na promoskiewskie stanowisko Francuskiej Partii Komunistycznej wobec powstania węgierskiego 1956 r. 658
- **Jan Lencznarowicz**, Stosunki polsko-australijskie w okresie Solidarności w ujęciu polskiej komunistycznej dyplomacji, 1980–1981 680

IV. MATERIAŁY I DOKUMENTY

- **Cristina González Caizán**, Nieznany wywiad Józefa Piłsudskiego dla madryckiego dziennika „ABC” z pierwszej połowy 1920 r. 704
- **Wojciech Skóra**, Instrukcje dla komendantów Armii Czerwonej obejmujących władzę na terytorium Polski w latach 1944–1945 726

V. RECENZJE I POLEMIKI

- *Z historii ukraińskiej Polonii: wybitni Polacy i Charków*. Lubow Żwanko, *Wybitni Polacy i Charków: słownik biograficzny (1805–1918)*, tłumaczenie: Tetiana Dowżok, Charków, Majdan, 2019, 396 s. (Oleksandr Havryliuk, Oleh Razyhrajew) 755
- Krzysztof Kaczmarski, *Nie tylko Rothesay. Oficerskie obozy izolacyjne oraz obóz dyscyplinarny dla żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych w Wielkiej Brytanii (1940–1943)*, Instytut Pamięci Narodowej, Rzeszów–Warszawa 2020, 319 s. (Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk) 762
- *W poszukiwaniu prawdy*. Jan Tomasz Gross, *Opowieści kresowe 1939–1941. Wybory 22 X 1939*, Wydawnictwo Austeria, Kraków–Budapeszt–Syrakuzy 2021, 149 s.; *Opowieści Kresowe 1939–1941. Prekariat*, Wydawnictwo Austeria, Kraków–Budapeszt–Syrakuzy 2021, 138 s. (Maciej Franz) 770
- *Redaktor, historycy i historia. Uwagi na temat publikacji „Mam na Pana nowy zamach...”*. Wybór korespondencji Jerzego Giedroycia z historykami i świadkami historii, wybór i opracowanie Sławomir M. Nowinowski, Rafał Stobiecki (współpraca Anna Brzezińska i Milena Przybysz-Gralewska), t. I–III, Łódź–Paryż 2019 (Rafał Habielski) 788
- Lech Kowalski, *Tajna historia BOR. Bodyguardzi i janczarzy elit PRL-u*, Fronda, Warszawa 2021, 654 s. (Paweł Miedziński) 803
- *Antropologia kolaboracji. Antropologia donosu*, red. Jarosław Syrnyk i Robert Klementowski, Instytut Pamięci Narodowej, Wrocław–Warszawa, 224 s. (Krzysztof Brzechczyn) 810

VI. KONFERENCJE

- **Rafał Opulski**, *Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji „Z dala od Centrum. Sierpień 1980 na południu Polski w świetle działań partii i bezpieki”*, Katowice, 24–25 września 2020 r. 816
- **Cecylia Kuta**, *Konferencja naukowa „Przed Sierpniem. Mniej znane przykłady działalności opozycyjnej w Małopolsce z lat 1957–1980”*, Kraków, 17 czerwca 2021 r. 821